

KAPITTEL 4

Kompetansebegrepets uklarhet i møte med barnevernets komplekse handlingsrom

Margrethe Amalie Tresselt og Grethe M. Borgerød

UiT Norges arktiske universitet

Abstract:

Background: Governmental documents must provide guidance and knowledge for social workers with a focus on child care. They must describe legislative changes, meet employee expectations and evaluate any reforms. To do so, it is important that the language and use of any concepts are interpreted in the same way. One of the terms used by the government in Norway is the word 'competence', which intends to describe to employees in social care services their tasks. The purpose of this chapter is to highlight challenges related to governmental use of the concept of the word 'competence'. The term is used frequently, in the assumption that there is a common and equal interpretation of the word.

Method: This study is a text analysis of relevant governmental documents published from 2014. The purpose of this method is to create structured data out of the documents.

Theory: The study applies the perspectives of hermeneutics and phenomenology, combined with the organizational theories by Skau (2017) and Røvik (2007).

Result: We have three findings concerning the term 'competence'. The first is that the term is barely defined. The second is that the term is used without a proper structure. The third is that there are few governmental documents that are aimed specifically at child health care workers.

Conclusion: This study shows that the term 'competence', which is used frequently in various contexts, lacks proper definition. This may lead to confusion and misunderstanding with respect to governmental directions and intents versus professional job execution amongst employees at social care services in Norway.

Keywords: Children Welfare Service, competence, interpretation, job execution

Sitering av denne artikkelen: Tresselt, M. A. & Borgerød, G. M. (2020). Kompetansebegrepets uklarhet i møte med barnevernets komplekse handlingsrom. I B. L. L. Kassah, H. Nordahl-Pedersen & W.-A. Tingvoll (Red.), *Handlingsrom for profesjonalsert velferd: Kommunale tjenester for helse, omsorg og barnevern* (Kap. 4, s. 79–103). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.114.ch4>
Lisens: CC-BY 4.0.

Innledning

Barneverntjenesten må, som andre etater, forholde seg til offentlige dokumenter i sitt daglige virke. Dokumentenes intensjon er å være styrende og retningsgivende for det samfunnsoppdraget ansatte i barneverntjenesten har overfor våre aller mest sårbare. Det er av betydning at dokumentene er entydige, leservennlige og oversettbare til praktisk arbeid.

I nasjonale og internasjonale rapporter, offentlige dokumenter og medieoppslag har det over flere år fremkommet tilbakemeldinger om kompetansemangler i den norske barneverntjenesten. Dette understrekes i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet sin utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet (2019b). I den nye barnevernsreformen er det også økt oppmerksomhet på kompetanse på kommunalt og fylkeskommunalt nivå.

Vår studie viser at begrepet kompetanse i seg selv ikke er selvforklarende eller entydig. I den begrensede grad offentlige dokumenter søker å definere kompetanse, er definisjonen ikke nødvendigvis åpenbar og klar. For den som skal tolke og forstå offentlige styrende dokumenter, og som skal kunne håndtere svært komplekse og krevende saker, kan uklarehet i viktige begreper bidra til redusert handlingsrom.

Dette kapitlet tar for seg utfordringer knyttet til manglende innhold og struktur i kompetansebegrepet, og at det offentliges forventninger til barneverntjenestens kompetanse er spredt ut over mange offentlige dokumenter.

På bakgrunn av dette velger vi å stille følgende spørsmål: *Kan offentlige dokumenters anvendelse av kompetansebegrepet begrense handlingsrommet for ansatte i barneverntjenesten?*

Teori og begrepsavklaring

I dette hovedavsnittet tar vi for oss begrepsavklaringer og teori som er både bakgrunn for analysearbeidet og grunnlag for å svare på forskningsspørsmålet i diskusjonen.

Kompetanse

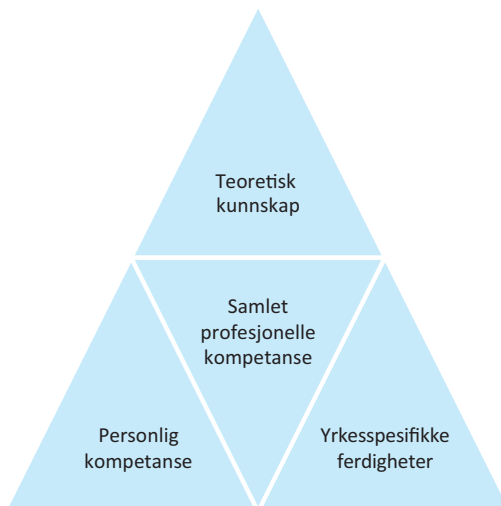
Det er nødvendig å avklare hva vi forstår med begrepet *kompetanse*. Kompetansebegrepet er omfattende, og det eksisterer ulike mer eller mindre klare definisjoner (NOU 2018: 2, s. 14). Avhengig av kontekst og hvem som anvender begrepet, for eksempel fagfolk, politikere eller menigmann, operasjonaliseres begrepet ulikt av ulike aktører. I forbindelse med barnevernsreformen har Bufdir (2018a, s. 5) også kartlagt hvilke kompetansebehov som er i den kommunale barneverntjenesten, og man har anvendt Skau sin modell av kompetansebegrepets struktur.

Vi har i dette kapitlet derfor valgt å forholde oss til Skau sin definisjon (2017, s. 57). Denne tar utgangspunkt i at det å være kompetent kan være to ting:

- a) At man i kraft av sin stilling har rett, eller myndighet, til å gjøre noe.
- b) At man har de nødvendige kvalifikasjoner til å fylle en stilling, ivareta bestemte oppgaver eller uttale seg om et spørsmål.

Skau (2017) viser til tre komponenter for profesjonell kompetanse: teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse (figur 1). Hun legger vekt på at disse aspektene kommer til uttrykk samtidig, med ulik tyngde, i alle handlinger og samhandling (Skau, 2017, s. 58). Kompetanse innebærer på forhånd definerte krav til formell kunnskap, hva som regnes som relevant ferdighetserfaring, og hvilken personlig egnethet som regnes som relevant og betydningsfull. Begrepet gir bare mening i forhold til noe, enten det er en yrkesrolle, en oppgave eller en funksjon (Skau, 2017, s. 57). Kompetansebegrepet er derfor kontekstuel og må ha en referanse. Skaus definisjon av kompetansekomponeenter er i utgangspunktet fagnøytral. Ut fra hvilke kontekstuelle sammenhenger og fagfelt man opererer innenfor, vil spesifikke og relevante fagkrav måtte defineres innenfor de tre profesjonelle kompetansekomponeentene. Essensen i dette er at fagkravene må være spesifisert, målbare og forhåndsdefinert.

For å diskutere kompetansekrav til ansatte i kommunalt barnevern er det naturlig å begynne med hvordan begreper kan påvirker barneverntjenesten i et *organisasjonsteoretisk perspektiv*.

Figur 1 Skaus (2017) kompetansestruktur

Organisasjonen som en kontekst: translasjonsteori og mote

Organisasjoner og organiseringen av dem, herunder de ansattes handlingsrom, er en del av konteksten i vår sammenheng. Denne konteksten er på ingen måte statisk. Både organisasjoner og organisering av disse påvirkes av politiske og språklige ideer og føringer.

Populære organisasjonsoppskrifter er gjerne godt språkliggjorte ideer, og oppskriftene er ofte det første som blir lagt merke til (Røvik, 1998, s. 148). Over tid overføres de nye begrepene som et virus inn i nye organisasjoner og preger dagligtalen. I organisasjonsforskning kan man benytte ordet *mote* når man skal forklare hvordan ideer spres mellom organisasjoner (Røvik, 2007, s. 14–15). Det er to sider ved denne tanken. Den ene er det *differensierende* motivet, som handler om å skille seg ut og være unik. Organisasjoner som er opptatt av dette, ønsker å fremstå som innovative og nyskapende. Den andre er det *imiterende* motivet, der ønsket er å leve opp til konvensjoner gjennom å etterlikne fordi noe har fått så stor spredning at man er forpliktet til å følge det (Røvik, 2007, s. 14–15). Ifølge Røvik (2007) skjer det noe med innholdet når det overføres ideer til nye institusjoner; innholdet omformes.

Kompetanse kan kanskje ses på som et tidsriktig moteord. Det knyttes gjerne til bedrifter som har ønske om å uttrykke en profesjonell identitet, gi inntrykk av å være tidsriktige og vise evne til å håndtere forandringer (Røvik, 2007). Begrepet fremstår dermed som positivt ladet. Faren med en slik fortolkning er at den kan innebære en forenkling av fenomener, og anvendelsen kan fremstå som begeistring fremfor som en rasjonell kalkulasjon (Røvik, 2007). Ordet kompetanse blir ofte brukt i offentlige dokumenter, og det er naturlig å knytte det opp mot barneverntjenestens handlingsrom.

Handlingsrom

Når handlingsrommet til ansatte i kommunalt barnevern skal defineres, vil arbeidsbetingelsene påvirkes av styringen på makronivå (Schönfelder, Andersen & Kane, 2018, s. 15; Kroken, 2015). Med handlingsrommet til den ansatte i barneverntjenesten forstår vi i denne sammenheng «de muligheter de ansatte har til å ta ansvar for utsatte barn og unge» (Kroken, 2015, s. 17). Slike muligheter er gitt innenfor rammene av jobbeskrivelse, lovgivning, styring og forventning presentert gjennom offentlige dokumenter. Mulighetsrammene er også betinget av den enkelte ansatte sitt eget handlingsrom, med vedkommendes begrensninger og muligheter (Schönfelder et al., 2018, s. 15). Det vil si at handlingsrommet i barnevernet påvirkes av *indre og ytre faktorer* og av begrensninger og muligheter hos den enkelte profesjonsutøveren (Schönfelder et al., 2018, s. 15).

Språket som redskap og literacy

I et sosiokulturelt perspektiv skjer påvirkning i en organisasjon gjennom et sosialt og kulturelt fellesskap. Denne forståelsen bygger på en konstruktivistisk tilnærming der det er lagt vekt på at kunnskap blir konstruert gjennom samhandling i en kontekst (Dysthe, 2001). Vygotskij (2001) så for seg at språket var et redskap for egenutvikling og overføring av kultur i et slikt fellesskap. Dette gjelder i hovedsak talespråk, men vi kan tenke oss at det også kan være overførbart til skriftspråk. Vygotskij utdyper at skriftspråket skiller seg fra talespråket, både strukturelt og funksjonelt

(Vygotiskij, 2001, s. 161). Skriftspråket krever høyt abstraksjonsnivå, men mangler talespråkets musikalitet i form av intonasjon og uttrykksfullhet (Vygotiskij, 2001). Den skrevne teksten kommer etter den abstrakte tanken. Skriftlige politiske ideer og offentlige dokumenter er i så måte et skriftlig redskap som skal bidra til ny innsikt, gitt at leseren forstår det som står skrevet.

Når en ansatt i barneverntjenesten skal lese og forstå offentlige dokumenter, er det i denne sammenhengen naturlig å trekke inn literacy som et forståelsesbegrep. Literacy omhandler evnen til meningsfortolkning og til å bruke fortolkningen på relevant måte (Hilmarsen & Arnseth, 2017). Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) har definert «reading literacy» som evne til «å forstå, bruke og reflektere over og engasjere seg i den skrevne tekst, i den hensikt å oppnå mål, utvikle sin kunnskap og potensial og å delta i samfunnet» (OECD, 2000, s. 5, vår oversettelse). Overført til vår kontekst i dette kapitlet handler det om de ansatte i barneverntjenesten sin literacy, og i denne sammenhengen om at deres forståelse og fortolkning av offentlige tekster har betydning for deres reelle handlingsrom.

Hermeneutikk

Hermeneutikk er fortolkningslære eller forståelselære knyttet til tekster (Krogh, 2019, s. 10). Begrepet innbefatter også prosessen mot en forståelse. Etersom den analysemetodiske tilnærmingen til datamaterialet innebærer blant annet forklaring og tolkning av begreper, er det nødvendig å gi et lite innblikk i hermeneutisk tradisjon. Ikke bare fordi det handler om fortolkning av tekster i seg selv, men også for å redegjøre for forskernes forforståelser.

Ifølge Hans-Georg Gadamer (2012, s. 333) er forforståelsen en viktig forutsetning for å forstå den verdenen man er endel av. Hermeneutikken tar utgangspunkt i at den som ønsker å forstå, har en eller annen form for tilknytning til saken (Gadamer, 2012, s. 333). Forståelse innebærer dermed at ulike selvstendige horisonter (forfatter og leser) smelter sammen (Gadamer, 2012, s. 345). For forskeren, som driver med forskning, er det viktig å synliggjøre egen forforståelse og tilknytning til saken, ettersom

dette vil påvirke utvelgelse og fortolkning av datamateriale. For praktikerne innen barnevernfeltet handler det om at myndigheters forventninger og ansattes fortolkning av myndighetenes forventninger sammen skal bidra til at hvert enkelt barn får en god oppvekst.

Paul Ricoeur var også opptatt av fortolkning, og han viste til at fortolkningslæren hadde to tradisjoner (referert i Krogh, 2019, s. 89). Den ene er knyttet til religiøs litteratur, i den tro at teksten i seg selv hadde et eget «sannhetsinnhold» som måtte tolkes og lydige respekteres (Krogh, 2019, s. 89). Den andre er en mer kritisk fortolkningstradisjon (mistankens hermeneutikk) som søker å avsløre og gjennomskue teksten i den hensikt å bedre et samfunn (Lægneid, 2006, s. 289). Ricoeur hadde en slik kritisk tilnærming til hermeneutikk. Han viste til at studier av tekster ikke er en dialog mellom tekst og leser (Ricoeur, 1999, s. 139). I motsetning til talen, som er en utveksling av spørsmål og svar, er leseren fraværende fra skrivingen, og forfatteren er fraværende fra lesingen. Teksten er, i motsetning til talen, ikke tilknyttet en kontekst, og den mangler dermed referanser til situasjonen den er skrevet i, og til dens tilhørende virkelighet (Ricoeur, 1999, s. 140). Tekstens verden og leserens verden behøver derfor ikke nødvendigvis å være sammenfallende (Ricoeur, 1999, s. 139).

Metode

For å finne svar på kapitlets forskningsspørsmål anvender vi kvalitativ tekstanalyse som metode. Kvalitativ tekstanalyse innebærer å ta for seg utvalgte dokumenter og i hovedsak rette søkelyset mot enkelte deler av teksten (Esaiasson, Giljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2012, s. 201) og er fundamentert på den historiske fortolkningstradisjonen, hermeneutikk. Vår kunnskapsinteresse handler om å studere hvordan dokumenter skrevet av Barne- og familiedepartementet og Bufdir benytter kompetansebegrepet som førende for arbeidet i kommunalt barnevern. Vi har tatt utgangspunkt i et utvalg dokumenter utgitt av Barne- og familiedepartementet (tidligere Barne- og likestillingsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet) og Bufdir. Dokumentene er fra 2014 og fremover, ettersom

strukturendringene i barnevernet ble skissert gjennom Sundvolden-erklæringen (Regjeringen, 2013).

Søkeprosess

Begge forfattere deltok i søkeprosessen, som gikk over tre faser.

I første fase fikk vi oversikt over norskspråklige dokumenter utgitt etter 2014, knyttet til Barne- og familiedepartementet med tilhørende direktorat. Vi endte opp med 417 dokumenter utgitt av Barne- og familiedepartementet, og 133 utgitt av Bufdir.

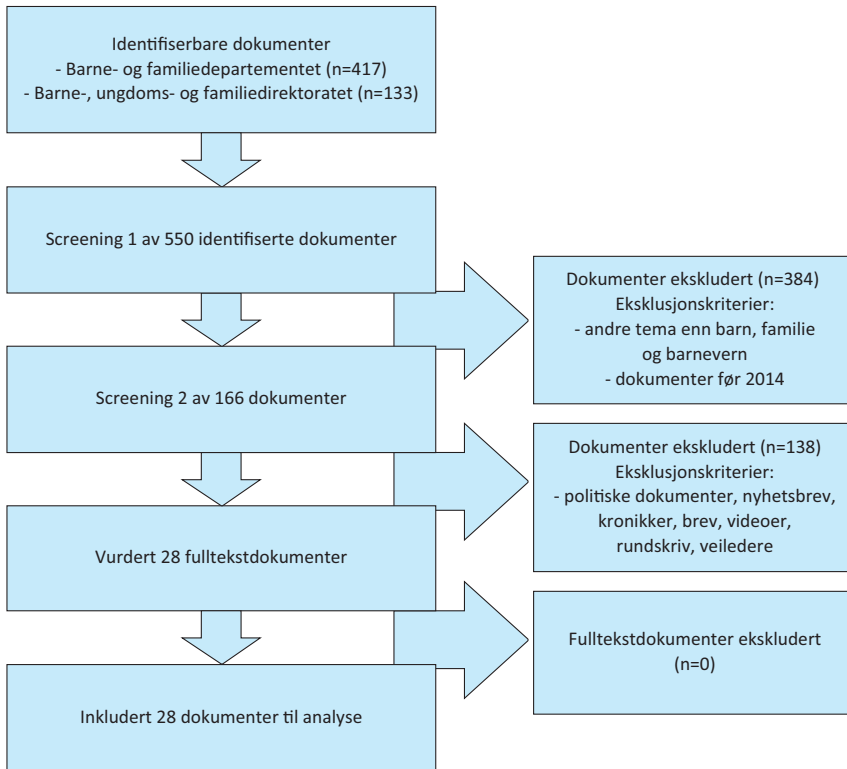
I andre fase skannet vi de 550 dokumentene i søken etter temaer som er knyttet til barneverntjenestens arbeid – barn, ungdom, familie og barnevern. Dette er mulig å gjøre gjennom søkemotorer i departementet og direktoratet. Vi ble da sittende igjen med 166 dokumenter.

Tredje fase var todelt. For det første reduserte vi den store mengden informasjon gjennom ytterligere inklusjons- og eksklusjonskriterier for å få et håndterbart analysegrunnlag. Innen departementsdokumentene valgte vi ut enkelte typer dokumenter som stortingsmeldinger, NOU-er og proposisjoner. Andre dokumenter, som taler, brev og videoer, ble valgt vekk i denne sammenhengen, ettersom de gjerne er tilknyttet en av utgivelsene til departementet. I direktoratets dokumenter anvendte vi søkemotoren for å skille ut dokumenter som var tilknyttet barneverntjenesten. For det andre valgte vi de dokumentene der kompetansebegrepet *kun* var knyttet opp mot barneverntjenesten. Selv om kompetansebegrepet ble anvendt flere steder i dokumentene enn det vi viser til, var de gjerne stilet til eksempelvis foreldre eller ungdom. Vi anvendte søkeordet «kompetanse» og krysskoblet det med barneverntjenesten. Dokumenter som ikke uttrykte forventning til kompetansen til ansatte i barneverntjenesten, ble ekskludert.

For å vise hvordan utvelgelsen av dokumenter foregikk, har vi laget et flytdiagram over prosessen (figur 2).

Vi endte opp med 28 dokumenter som ble analysert som fulltekst. Disse dokumentene er listet opp i tabellene på side 88 (tabell 1 og 2). De første dokumentene tilhører departementet, og de siste dokumentene tilhører direktoratet. Disse 28 dokumentene ble tatt med videre til analysearbeid.

Figur 2 Flytdiagram som viser prosessen for utvelgelse av dokumenter til analyse

Analyse og funn

For de 28 dokumentene har vi tatt utgangspunkt i Lindseth og Nordberg (2004) sin fenomenologisk-hermeneutiske analysemetodikk. I vår fenomenologiske tilnærming handlet det om en bevissthet som er rettet mot det utforskede fenomenets essens, altså begrepsanvendelse og forståelse av innhold. Fenomenologisk tilnærming var anvendbar ettersom vi brukte empirisk datamateriale fremfor teori (Szklański, 2012). I den hermeneutiske tilnærmingen var vi inspirert av Ricoeurs (1999) *kritiske hermeneutikk*, som innebærer å avsløre eller gjennomskue noe for å få bedre innsikt. I våre søk ble vi i tvil om hvorvidt offentlige dokumenter formidler en felles forståelse av kompetanse. Gjennom vår strukturanalyse, der tekstens ulike deler registreres, kommer denne tvilen til uttrykk

Tabell 1 Utvalg av dokumenter fra departementet til analyse

Utvalgt fra Barne- og familiedepartementet
NOU 2014: 9 <i>Ny adopsjonslov</i>
2015a Prop. 102 LS (2014–2015) <i>Lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996</i>
2015b Prop. 72 (2014–2015) <i>Endringer i barnevernloven (utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak)</i>
2016a Prop. 73 L (2016–2017) <i>Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)</i>
2016b Prop. 167 L (2016–2017) <i>Endringer i barnelova og straffeloven mv. (bedre rettsvern for barn mot vold og overgrep)</i>
2016c Prop. 169 L (2016–2017) <i>Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)</i>
2016d Prop. 38 L (2016–2017) <i>Lov om informasjonstilgang mv. for Statens helsetilsyn ved gjennomgang av et utvalg barnevernssaker</i>
2016e Prop. 12 S (2016–2017) <i>Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021)</i>
2016f Meld. St. 17 (2015–2016) <i>Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste</i>
2016g Meld. St. 24 (2015–2016) <i>Familien – ansvar, frihet og valgmuligheter</i>
NOU 2016: 16 <i>Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse</i>
NOU 2017: 12 <i>Svik og svikt. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt</i>
NOU 2018: 18 <i>Trygge rammer for fosterhjem</i>

Tabell 2 Utvalg av dokumenter fra direktoratet til analyse

Utvalgt fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets egne publikasjoner
2014a <i>Skolerapport. Hvordan bedre skoleresultatene og utdanningssituasjonen for barn og unge i barnevernet</i>
2014b <i>Sammenstilling av kunnskap om institusjoner rettet mot ungdommer med alvorlige atferdsvansker</i>
2015 <i>Rundskriv. Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste</i>
2016a <i>Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern</i>
2016b <i>Oppsummering og anbefalinger fra arbeidet med helsehjelp til barn i barnevernet</i>
2017a <i>Utredning av et nasjonalt kvalitetssystem og samordnet digital forvaltning i barnevernet</i>
2017b <i>Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevern 2016–2021</i>
2017c <i>Årsrapport 2017</i>
2017d <i>Operativ ledelse i barnevernet</i>
2018a <i>Kartlegging av kompetansebehov i det kommunale barnevernet. Deloppdrag D i tillegg to til tildelingsbrev 2016</i>
2018b <i>Familieråd – en håndbok for kommunal barnevernstjeneste</i>
2018c <i>Årsrapport 2018</i>
2019 <i>Barnevernets undersøkelsesarbeid – fra bekymring til beslutning. Delrapport 4. Når barnevernet undersøker (Christiansen, Ø. m.fl (RKBU) (2019))</i>
2019a <i>Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker. Evaluering av et samarbeidsprosjekt/pilot mellom fem kommuner og Bufetat region øst</i>
2019b <i>Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet 04/2019</i>

(tabell 3 og 4) for så å tolkes i et større bilde (Westlund, 2009, s. 64). I utgangspunktet ønsket vi å finne ut hva offentlige dokumenter uttrykker som særegen kompetanse for barneverntjenestens ansatte. I denne prosessen fikk vi mistanke om at kompetansebegrepet ble anvendt som et selvforklarende, universelt forstått begrep. Vår interesse dreide seg fra å lete etter arbeidsbeskrivelser for barnevernansatte til å lete etter bruken og forståelsen av kompetansebegrepet i et språklig og fortolkende perspektiv.

Vår analyse, inspirert av Lindseth og Nordberg (2004), innebærer tre steg:

Analyse steg 1: *Naiv lesning* innebærer å lese materialet med et så åpent sinn som mulig, og å danne seg et inntrykk av helheten kompetansebegrepet ble anvendt i. I gjennomgangen av de 28 utvalgte offentlige dokumentene markerte vi avsnitt som omtalte kompetanse tilknyttet barneverntjenesten. Vi søkte å danne oss et inntrykk av hva barnevernets kompetanse er, og av hvordan kompetanse anvendes som begrep for å gi retning til barneverntjenestens arbeid. Inntrykket vi satt igjen med, var at anvendelsen av kompetansebegrepet ikke var klargjørende og retningssgivende. Dette steget ga retning til neste steg, den strukturelle tematiske analysen.

Analyse steg 2: *Strukturell tematisk analyse* er en metodisk tolkning av tekstdeler, i dette tilfellet tilknyttet barneverntjenestens kompetanse. Vi søkte å identifisere og formulere temaer ut fra de leste tekstdelene, og vi organiserte disse i tabeller. Vi leste avsnittene uavhengig av dokumentets kontekst for å se om begrepet kompetanse sto som eget innholdsberende begrep, eller om det var satt sammen med andre ord i et forsøk på å klargjøre innholdet i begrepet (tabell 3 og 4).

Analyse steg 3: *Helhetlig fortolkning* innebar at vi koblet de identifiserte mønstrene fra analysens steg 2 til kapitlets forskningsspørsmål. De 28 dokumentene ble nå lest gjennom på nytt som en helhet, for å sikre at vi hadde ikke hadde oversett noe. I denne prosessen ble det også naturlig å lete etter litteratur og tidligere forskning som kunne bidra til økt forståelse av våre funn.

Analysen ga tre funn. De to første er knyttet til begrepet kompetanse. Funnene er relatert til hverandre, men kan vurderes separat. Det tredje

funnet gjelder mangel på dedikerte styrende dokumenter for barneverntjenesten.

Det første funnet gjelder begrepsbruk og innhold. Kompetansebegrepet blir brukt i mange varianter og sammenhenger, uten at det synes å være en enhetlig forståelse av ordets betydning og innhold. Begrepet kompetanse er sjelden definert. I tillegg er begrepet gjerne kombinert med andre ord.

Et utvalg av slike koblinger er vist i tabell 3.

Tabell 3 Begrepet kompetanse i kombinasjon med andre ord

Dokumenter - eksempler	Bruk av kompetansebegrepet i kombinasjon med andre ord
Barne- og familiedepartement (2016f). Meld. St. 17 (2015–2016) <i>Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste</i>	Kompetanseheving
	Spesialistkompetanse
	Kulturkompetanse
	Barnefaglig kompetanse
	Samarbeidskompetanse
	Kartleggingskompetanse
	Utredningskompetanse
	Spisskompetanse
	Kompetansetiltak
	Bufdir,(2018c) <i>Årsrapport 2018</i>
Kompetansemiljø	
Kompetanseorgan	
Faglig kompetanse	

Det andre funnet gjelder manglende strukturering av kompetansebegreps innhold og det er avledet av det første funnet. Vi fant at det ikke bare var nødvendig å klargjøre betydning og innhold i begrepet kompetanse, men at det også var nødvendig å strukturere dette innholdet. I Skaus (2017) modell for den samlede profesjonelle kompetanse tilbys en struktur som beskriver innhold og rammeverk for nødvendig formell kvalifikasjon og forventning. Strukturen danner også grunnlag som referanse for evaluering av innsats i et gitt handlingsrom. Vi begrunner dette i to punkter:

- Det er et behov for å definere ansattes nødvendige formelle kvalifikasjoner knyttet til en kompleks arbeidshverdag
- Ved evaluering av de ansattes jobbutførelse må denne vurderingen baseres på formaliserte og faglige referanser for jobben.

I flere av de analyserte dokumentene benyttes graderende ord uten referanser, eksempelvis “mye”, “mer”, “svak”, “bred” eller liknende (tabell 4).

Tabell 4 Eksempler på nivellering av kompetansebegrepet

Barne- og familiedepartement (2016f). Meld. St. 17 (2015–2016) <i>Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste</i>	Svak kompetanse Bred kompetanse
Bufdir, (2018c) <i>Årsrapport 2018</i>	Spre god praksis og kompetanse Høy faglig kompetanse Riktig kompetanse
Barne- og familiedepartement (2016a). Prop. 73 L (2016–2017) <i>Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)</i>	Høy kompetanse Bredde i kompetanse Mer kompetanse Bedre kompetanse Økt kompetanse
NOU 2018: 18 <i>Trygge rammer for fosterhjem</i>	Særlig kompetanse Særskilt kompetanse

Det tredje funnet er at offentlige dokumenter i liten grad dedikerer sine budskap spesifikt til barneverntjenesten. Dokumentene er temabasert, og avsnittene som handler om barneverntjenesten, er ofte spredt rundt i ulike dokumenter og er fra ulike offentlige instanser.

Forskernes forforståelse

Som forskere med en hermeneutisk tilnærming er det nødvendig å gjøre rede for egne forforståelser. Med mangeårig erfaring fra barneverntjenesten og utdanningsseksjoner har vi god kjennskap til det å lese offentlige dokumenter – innen våre praksisfelt, men også innen forskning. Erfaringen vi har fra praksisfeltet, vil nødvendigvis også påvirke vår lesing og tolking av offentlige dokumenter. Metodevalg og valg av analysemetode er gjort på bakgrunn av kjennskap til hermeneutisk forskningstilnærming.

Diskusjon

Innledningsvis stilte vi oss spørsmålet om *offentlige dokumenters anvendelse av kompetansebegrepet kan begrense handlingsrommet for ansatte i barneverntjenesten*. Gjennom vår studie noterte vi oss at begrepet kompetanse er innarbeidet som en del av det offentlige skriftspråket. Men det ble samtidig også klart at det måtte stilles spørsmål om hvorvidt begrepet blir entydig brukt og forstått av både dokumentutgiver og dokumentets målgruppe(r).

Vi har delt diskusjonen i fire på bakgrunn av de tre funnene i analysen:

- kompetansebegrepets uklarhet – betydning og innhold
- kompetansebegrepets uklarhet – mangel på referanser
- kompetansebegrepets uklarhet – kjernekompetanse på moten
- kompetansebegrepets uklarhet – mange offentlige aktører

Kompetansebegrepets uklarhet – betydning og innhold

Begreper innebærer en avgrensning som representerer en allmenngyldig forestilling (Ask & Eide, 2018, s. 14). Et begrep skal forenkle og tydeliggjøre forhold for leseren, men det er under forutsetning av at begrepet er avgrenset, det vil si definert. Enkelte begreper gir et skinn av å ha et meningsinnhold som alle tilsynelatende aksepterer (Ask & Eide, 2018, s. 13). Vi forstår kompetansebegrepet som et slikt ord, som gir skinn av å ha et meningsinnhold. Vårt første funn viser at kompetansebegrepets betydning er uklart så lenge det ikke er definert. Det betyr at for det handlingsrommet eller den konteksten begrepet brukes i, blir det i mange tilfeller kun en skinnenighet rundt problemstillinger og faglige referanser. Dette er viktig å forstå, fordi handlingsrom og kontekst er avgjørende for hvilke referanser man skal forholde seg til, i form av spesifikke og relevante fagkrav knyttet til kompetanse. I vårt utvalg av offentlige dokumenter har vi notert oss at det kun er et fåtall av dokumentene (med unntak av eksempelvis dokumentet *Kartlegging av kompetansebehov* (Bufdir, 2018a) som søker å *definere* begrepet kompetanse. Vi registrerte også at selv om kompetansebegrepet var definert – eller forklart – var det ikke entydig at definisjonen av kompetanse ble fulgt opp gjennomgående i teksten. Som hovedregel anvendes

kompetansebegrepet uten å være definert. For eksempel kan man finne kompetansebegrepet anvendt over 200 ganger i årsrapporten for Bufdir (2017c), uten at det er forklart nærmere hva innholdet i begrepet er. I noen av dokumentene anvendes kunnskap og kompetanse sammen (NOU, 2017: 12, s. 63; NOU 2018: 18, s. 64), noe som antyder at det er forskjell på kunnskap og kompetanse, og at man ikke forholder seg til kompetansebegrepets grunnstruktur. For å få perspektiv på hyppighet registrerte vi at begrepet kompetanse gjentas alt fra to ganger i et dokument til 150 ganger i andre og opptil rundt 400 ganger i noen. Vi er klar over at dette også har med dokumentets størrelse å gjøre. Vårt poeng – og det vi finner interessant – er at begrepet brukes flittig i offentlige dokumenter, og på en måte som om alle intuitivt forstår hva som menes med kompetanse (se tabell 5).

Tabell 5 Oversikt over dokumenter og antall ganger begrepet kompetanse anvendes

Dokument	Antall ganger «kompetanse» anvendes
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2015a). Prop. 102 LS (2014–2015) <i>Lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996</i>	56
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2015b). Prop. 72 L (2014–2015) <i>Endringer i barnevernloven (utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak)</i>	150
Barne- og likestillingsdepartementet. (2016e). Prop. 12 S (2016–2017) <i>Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021)</i>	107
NOU 2016: 16 <i>Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse</i>	103
Barne- og likestillingsdepartementet. (2016a). Prop. 73 L (2016–2017) <i>Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)</i>	150
Barne- og likestillingsdepartementet. (2016g). Meld. St. 24 (2015–2016) <i>Familien – ansvar, frihet og valgmuligheter</i>	64
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2016f). Meld. St. 17 (2015–2016) <i>Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste</i>	35
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2015). Rundskriv. <i>Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste</i>	5
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017a). <i>Utredning av et nasjonalt kvalitetssystem og samordnet digital forvaltning i barnevernet</i>	5
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2016a). <i>Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern</i>	2
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2019b) <i>Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet 04/2019</i>	427

Det kan synes som om myndighetene til en viss grad er klar over utfordringene rundt manglende definisjon av kompetanse, og at de søker en begrepsavklaring ved å koble begrepet med et annet, tilsynelatende kvalifiserende tilleggsord. I mange av dokumentene vi gjennom-søkte, fant vi kompetanse knyttet til enten substantiv eller adjektiv. Et utvalg av slike sammensettinger er vist i tabell 3 under avsnittet «Analyse og funn». En fordel med en slik kobling kan være at man i noen tilfeller avgrenser eller spesifiserer *konteksten* kompetansebegrepet brukes i (eksempelvis kulturkompetanse, samtalekompetanse), men man sitter fortsatt med et udefinert kompetansebegrep. I realiteten er man like langt.

Kompetansebegrepets uklarhet – mangel på referanser

I funn to etterlyser vi en struktur av kompetansebegrepets innhold, og vi begrunner dette ut fra en definisjon av nødvendig kvalifikasjon for ansatte og referanser knyttet til evaluering av ansattes jobbutførelse. Hvis denne strukturen mangler, er det vanskelig å navigere etter forventninger i offentlige dokumenter. Skau (2017) understreker dette med å vise til at komponentene som utgjør den samlede profesjonelle kompetansen, alltid må ses samlet som profesjonell utøver. Man kan ikke løsrive den ene komponenten fra treenigheten og fremdeles drøfte begrepet kompetanse. Det vil derfor være implisitt i det å inneha en kompetanse tilknyttet barneverntjenesten at man besitter både spesifisert kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse for jobbsituasjonen.

I den virkelige verden er det mye som skal måles. Felles for alle slike situasjoner er at det som måles, måles opp mot en referanse, ellers er målingen meningsløs. Meter måles mot en internasjonalt definert meter, tid måles mot prosesser i cesiumatomet, vindstyrke måles mot en definert skala, og så videre. I vår sammenheng må kompetanse måles mot en tilsvarende relevant referanse. Eksempelvis vises det i NOU 2017: 12 til at det er manglende kompetanse om samtaler med barn hos ansatte i barneverntjenesten. Men hva måles dette mot? Mangler det *lest kunnskap* om samtaler med barn, mangler det *gode samtaleteknikker*, eller mangler det

personlig erfaring og visdom knyttet til det å møte sårbare barn? Behovet for tydeligere grunnlag for referanser og formell struktur er beskrevet av nettopp Skau (2017). Uten en formell referanse kan man ikke måle barnevernets jobbutøvelse, fordi man ikke har noe å måle mot. Eller snudd rundt: Hvordan kan man i offentlige dokumenter peke på mangler i barneverntjenesten når det ikke er referanser å føre manglene opp mot?

Nivellering av kompetansebegrepet er også utbredt i den tilsynelatende hensikten å avklare og spesifisere. Vi har *stor* kompetanse, *lav* kompetanse, *nok* kompetanse, *nødvendig* kompetanse og *mangelfull* kompetanse (se tabell 4). Umiddelbart kan dette kanskje se avklarende ut, men begrepet kompetanse er fremdeles like udefinert. Utfordringen er at slike vurderinger må relatere seg til noe, altså ha en referanse: Bedre – i forhold til hva? Nok – i forhold til hva?

Et annet eksempel på hvordan nivelleringen formuleres, er hentet fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2016f, s. 68), som skriver at «Barnevernstjenesten må besitte eller ha tilgang til *bred kompetanse* for å kunne kartlegge barn og familier med forskjellig behov. Mange barnevernstjenester har (vår utheving) *god* kompetanse på dette feltet». For å få innsikt i hva styrende offentlige dokumenter mener her, må vi få klarhet i om *bred* kompetanse betyr høyere utdanning eller særskilt relevant erfaring, eller om noen er spesielt egnet for jobben, og om tilstrekkelig kunnskap innebærer en bachelorutdanning. I den grad spesifikasjonen ikke er gitt, har slike vurderinger ikke et substansielt innhold.

Kompetansebegrepets uklarhet – kjernekompetanse på moten

På godt og vondt vil offentlige dokumenter kunne være «språklige barn av sin tid», påvirket av uttrykk og vendinger som til enhver tid benyttes i det offentlige rom (Røvik, 1998). I en formidlingssammenheng kan dette medføre en utfordring, ettersom formidlingen i seg selv ikke er en dialog mellom tekst og leser (Ricoeur, 1999). I tekstens natur ligger det en avstand i tid og rom, noe som påkaller fortolkning (Lægreid, 2006, s. 297), selv om offentlige tekster er skrevet til lesere som forventes å forstå budskapet. I vår sammenheng kan vi knytte literacy til kunnskapssamfunnets krav

til profesjonelle barnevernarbeideres evne til å lese, tolke og forstå dokumenter som er knyttet til deres arbeidsoppgaver, og som forutsetningsvis må forstås for å kunne gjøre jobben og delta i arbeidslivet (Skaftun, 2015). Vygotskij viser til skriftspråkets utfordring. Skriftspråket krever et noe høyere abstraksjonsnivå enn talen i møte med andre, og det mangler tale-språkets musikalitet i form av intonasjon og uttrykksfullhet (Vygotskij, 2001, s. 161). Nyanser som er selvfølgelige for den som skriver, men som kan misforstås av den som leser. Når språklige uttrykk ikke er tydelig forklart, gir det rom for egentolkning og tilpasset forståelse for leseren. Kjernekompetanse har i noen offentlige dokumenter trådt inn som et tilsynelatende selvforklarende og forståelig begrep. Som et eksempel fremgår det i utredningen av kompetansehevingstiltak i barnevernet (Bufdir, 2019b, s. 41) at man ser det som en utfordring at barnevernet har en uklar kjernekompetanse. Uklar kjernekompetanse forklares med at de ansatte i barnevernet ikke har et felles faglig fundament for å jobbe tverrfaglig, og at det verken er en felles forståelse eller et tydelig skille mellom hva som utgjør henholdsvis kjernekompetanse og supplerende kompetanse (Bufdir, 2019b, s. 41).

I søken etter å forstå hva som måtte ligge i begrepet kjernekompetanse, er det ofte benyttet referanser knyttet til den engelske begrepsforståelsen av «core competence» (Prahalad & Hamel, 1990). I all hovedsak handler det om bedrifter som viser til særegne, spesifikke produkter med store fordeler eller til spesifikk kunnskap i en profittrelatert markedssammenheng. Lai (2013) skriver at begrepet kjernekompetanse er viktig når strategi skal kobles til (markedsrettet) kompetanse. Kjernekompetanse er den kompetanse som skal sikre langsiktige, konkurransemessige fordeler og overlevelse for organisasjonene. Kjernekompetansen må derfor være mest mulig unik og vanskelig å kopiere av andre, og den må i størst mulig grad bidra til at organisasjonens tjenester og produkter oppfattes som nyttige og verdifulle av brukere (Lai, 2013, s. 34). Et moteord, som vi tolker ordet kjernekompetanse som, er et ord som er hentet fra markedsrettede organisasjoner og bedrifter som har suksess og lykkes (Røvik, 2007). Å imitere kjernekompetanse som begrep fra markedsrettede bedrifter til offentlige etater kan være utfordrende. Det skjer noe med innholdet i ideene når noe flyttes mellom så ulike organisatoriske kontekster (Røvik,

2007). Eksempelvis benyttes begrepet kjernekompetanse for å indikere at noe er tydelig og særegent for barneverntjenesten (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016a, s. 56). Vi er usikre på om kjernekompetanse er et hensiktsmessig begrep i et tverrfaglig og mangefasettert felt som barneverntjenesten. Mye kan tyde på at ansatte i barneverntjenesten også ser det slik. I en rapport utgitt av Vista Analyse på oppdrag av Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet, gir ansatte i barneverntjenesten uttrykk for at det er behov for tydeligere signaler fra myndighetene om hva barnevernet skal være og gjøre (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 90).

Kompetansebegrepets uklarhet – mange offentlige aktører

I vårt tredje funn fant vi at mange av dokumentene i studien som adresserer barneverntjenesten, også henvender seg til andre etater. I hovedsak har dokumentene et emnefokus. Eksempler på dette finner vi blant annet i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2016f), som tar for seg trygghet og omsorg for fosterbarn. Dokumentene henvender seg til tverrfaglige omsorgsetater og er ikke spesifikke for barneverntjenesten. Familievernkontor, hjemmetjeneste, barnehage, skole, pedagogisk-psykologisk tjeneste og politi er noen av etatene som nevnes. I enkelte sammenhenger vises det til «tjenesteapparatet» som en samlebetegnelse (NOU 2017: 12, s. 14). Dette dokumentet omhandler et felles tema, men konteksten det er skrevet ut fra, innebærer ikke et direkte budskap til dem som jobber i barneverntjenesten. I Ricoeurs kritiske hermeneutikk fremgår det at hvis «tekstens verden» ikke sammenfaller med «leserens verden», er det rom for misforståelser (Lægneid, 2006). Ifølge Ricoeur (1999, s. 141) er utfordringen at tekstens manglende felles kontekst gjør at de referansene som vises til, blir ubestemmelige og noe som henger i luften. Det skrevne ord blir ord for seg selv, ord som ikke nødvendigvis tolkes slik det var intendert fra myndighetenes side. Man kan tro at man vet hva det å ha *tilstrekkelig* kunnskap er (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2016f, s.), fordi man antar at man har en felles fortolkning av utsagnet. Dette er viktig, fordi konteksten avgjør hvilke referanser man skal forholde seg til, i form av spesifikke og relevante

fagkrav innen de tre profesjonelle kompetansekompomentene (Skau, 2017). Hvis referansene ikke er tydelige nok, er det vanskelig å reproducere ideer (Røvik, 2007). Det samme vil være gjeldende for forventninger fra offentlige styringsmyndigheter.

Studiens begrensninger

Umiddelbart kan 28 dokumenter fremstå som et stort utvalg for en liten undersøkelse, men det er kun en liten prosent av tekstgrunnet i hvert enkelt dokument som omhandler barneverntjenestens arbeid. Et stort dokumentvolum var nødvendig for å sikre et godt grunnlag for analysearbeid. I tillegg var det nødvendig å sikre at utvalget var stort nok til muligens å være representativt for utgivelser av departementer og direktorater. Det var et ønske at det belyste temaet skulle tre frem så grundig som mulig. Ved å utelukke andre departementer og direktorater enn Bufdir og Barne- og familiedepartementet er det mulig at vi kan ha oversett dokumenter som kunne ha bidratt ytterligere til å belyse forskningsspørsmålet.

Det å løsrive en setning eller et avsnitt fra en tekst kan, ifølge et hermeneutisk forståelsesperspektiv, føre til at man mister den store sammenhengen. Vi har klippet ut avsnitt og deler fra et helhetlig dokument til analysearbeidet. Det kan være at vi av den grunn har gått glipp av detaljer som kunne ha belyst anvendelsen av kompetansebegrepet videre.

Avslutning

Innledningsvis spurte vi oss: *Kan offentlige dokumenters anvendelse av kompetansebegrepet begrense handlingsrommet for ansatte i barneverntjenesten?* Vi har gjennom vår studie av offentlige dokumenter søkt å få en begrunnet avklaring på dette viktige spørsmålet. Vi har vist at kompetansebegrepet er uklart, noe som betyr at det for det handlingsrommet eller den konteksten begrepet brukes i, i mange tilfeller kun blir en skinneighet rundt problemstillinger og faglige referanser. Vi har vist at bruk av tilleggsord til begrepet kompetanse kan avgrense konteksten, men at det ikke gir noen bedre forståelse av selve kompetansebegrepet. Vi har

vist at det ikke er nok å gi kompetansebegrepet innhold, men at det også er nødvendig å strukturere dette innholdet i formelle elementer, og vi har vist at styrende, offentlige dokumenter bare i noen grad dedikerer sine budskap spesifikt til barneverntjenesten.

Vi har tatt utgangspunkt i at handlingsrommet for de barnevernansatte er «de muligheter de ansatte har til å ta ansvar for utsatte barn og unge» (Kroken, 2015, s. 17). Dette handlingsrommet er en sum av *ytre faktorer* som lovgivning, jobbeskrivelse, tilgjengelige ressurser og styring gjennom offentlige dokumenter, men også av *indre faktorer* som teoretisk kunnskap, faglige ferdigheter og personlige egenskaper og erfaring. Eventuelle uklarheter eller begrensninger i noen av disse faktorene, ytre så vel som indre, vil nødvendigvis måtte påvirke handlingsrommet for den barnevernansatte.

I denne studien har vi spesielt sett på den ytre faktoren «styring av barneverntjenesten gjennom offentlige dokumenter». Ut fra våre undersøkelser dokumentert i dette kapitlet, ledes vi til den konklusjonen at myndighetenes anvendelse av kompetansebegrepet vil kunne begrense handlingsrommet for de ansatte i barneverntjenesten.

Referanser

- Ask, T. A. & Eide, S. B. (2018). Innledning. I T. A. Ask & S. B. Eide (Red.), *Barnevernets begreper – i bevegelse* (s. 13–21). Oslo: Gyldendal.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2015a). *Lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn, og endringer i enkelte andre lover, og samtykke til ratifikasjon av konvensjonen* (Prop. 102 LS (2014–2015)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/8f9bc655bc5a47798fb93462b9329aaa/no/pdfs/prp201420150102000dddpdfs.pdf>
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2015b). *Endringer i barnevernloven (utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak)* (Prop. 72 L (2014–2015)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/b727c1523d6a47fbb46ab946f3fe156b/no/pdfs/prp201420150072000dddpdfs.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016a). *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)* (Prop. 73 L (2016–2017)). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-73-l-20162017/id2546056/>

- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016b). *Endringer i barnelova og straffeloven mv. (bedre rettsvern for barn mot vold og overgrep)* (Prop. 167 L (2016–2017)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/8670626d34bd467fa70ce9373of88382/no/pdfs/prp201620170167000dddpdfs.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016c). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)* (Prop. 169 L (2016–2017)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32eao867ad3a111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016d). *Lov om informasjonstilgang mv. for Statens helsetilsyn ved gjennomgang av et utvalg barnevernssaker* (Prop. 38 L (2016–2017)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/9de966717ce3443794225boe17167539/no/pdfs/prp201620170038000dddpdfs.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016e). *Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021)* (Prop. 12 S (2016–2017)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f53d8d6717d84613b9fofc87deab516f/no/pdfs/prp201620170012000dddpdfs.pdf>
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2016f). *Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste* (Meld. St. 17 (2015–2016)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/aca456569b1d41e9abd37a2a8038637e/no/pdfs/stm201520160017000dddpdfs.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016g). *Familien – ansvar, frihet og valgmuligheter* (Meld. St. 24 (2015–2016)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/8e378de25cfa49f28851cboef91a7f82/no/pdfs/stm201520160024000dddpdfs.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2017). *Mer kunnskap – bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018–2024*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e31905299774f5681d57311e284d519/bedre-barnevern.pdf>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2014a). *Skolerapport. Hvordan bedre skoleresultatene og utdannings situasjonen for barn og unge i barnevernet* (Skolerapport 2013). Hentet fra https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Skolerapport_barnevern_Buudir_2014.pdf
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2014b). *Sammenstilling av kunnskap om institusjoner rettet mot ungdommer med alvorlige atferdsvansker og/eller vedvarende misbruk av rusmidler* (Rapport). Hentet fra https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Sammenstilling_av_kunnskap_om_institusjoner_for_ungdommer_med_alvorlige_atferdsvansker_2014.pdf
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2015). *Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste* (Rundskriv). Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/tema/barnevern>

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2016a). Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern. Hentet fra <https://bufdir.no/Barnevern/Skoleveileder/>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2016b). *Oppsummering og anbefalinger fra arbeidet med helsehjelp til barn i barnevernet* (Rapport). Hentet fra <https://bufdir.no/contentassets/98982f50657947d992c24f325cbb52d2/oppsummering-og-anbefalinger-fra-arbeidet-med-helsehjelp-til-barn-i-barnevernet.pdf>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017a). *Utredning av et nasjonalt kvalitetssystem og samordnet digital forvaltning i barnevernet* (Rapport). Hentet fra <https://static1.squarespace.com/static/54ddefa8e4bood9d89b3479e/t/574odo295559869e3a17b5da/1463865404134/Utredning+av+et+nasjonalt+kvalitetssystem+og+samordnet+digital+forvaltning.pdf>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017b). *Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevern 2016–2021*. Hentet fra https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Handlingsplan_for_a_bedre_tillit_mellom_barnevern_og_etniske_minoritetsmiljoer_2016_2021.pdf
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017c). *Årsrapport*. Hentet fra <https://bufdir.no/arsrapport2017/>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017d). *Operativ ledelse i barnevernet. Beskrivelse av krav og forventninger*. Hentet fra https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Operativ_ledelse_i_barnevernet.pdf
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2018a). *Kartlegging av kompetansebehov i det kommunale barnevernet. Deloppdrag D i tillegg til to til tildelingsbrev 2016*. (Rapport). Hentet fra <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUFO0004452>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2018b). *Familieråd – en håndbok for kommunal barnevernstjeneste*. Hentet fra <https://bufdir.no/Barnevern/Familierad/>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2018c). *Årsrapport 2018*. Hentet fra <https://bufdir.no/globalassets/documents/arsrapport-2018.pdf>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2019a). *Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker. Evaluering av et samarbeidsprosjekt/pilot mellom fem kommuner og Bufetat region øst* (Rapport). Hentet fra <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUFO0004846>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2019b) *Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet* (Rapport). Hentet fra <https://bufdir.no/globalassets/bufdirs-kompetanseutredning-endelig.pdf>
- Christiansen, Ø., Havnen, K. J. S., Iversen, A. C., Fylkesnes, M. K., Lauritzen, C., Nygård, R. H., Jarlby, F. & Vis, S. A./RKBU. (2019). *Barnevernets undersøkelsesarbeid – fra bekymring til beslutning. Delrapport 4. Når barnevernet undersøker*. (RKBU, Rapport 4). Hentet (9.11.20) fra <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUFO0005048>

- Dysthe, O. (Red.). (2001). *Dialog, samspel og læring*. Oslo: Abstrakt.
- Ekshaugen, T. & Rasmussen, I. (2015). *Barnevernet – et utfordrende samliv mellom stat og kommune* (Rapportnr. 2015/51). Hentet fra https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/5677/va-rapport_2015-51_barnevernet_et_utfordrende_samliv_mellom_stat_og_kommune-1.pdf
- Esaiasson, P., Giljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Gadamer, H.-G. (2012). *Sannhet og metode* (L. Holm-Hansen, Overs.). Oslo: Pax forlag.
- Hilmarsen, H. V. & Arnseth, H. C. (2017). Livet på Instagram. Ungdoms digitale forlengelser av sosiale relasjoner og vennskap. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 17(1), 3–23.
- Krogh, T. (2019). *Hermeneutikk. Om å forstå og tolke*. (2. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Kroken, R. (2015). *Ansvar i barnevern. Om handlingsrom i den kommunale barnevernstjenesten*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lai, L. (2013). *Strategisk kompetanseledelse* (3. utg.). Oslo: Fagbokforlaget.
- Lindseth, A. & Nordberg, A. (2004). A phenomenological hermeneutical method for researching lived experiences. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 18(2), 145–153.
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=lov%20om%20barneverntjenester>
- Læg Reid, S. (2006). Paul Ricoeur – formidlingens tenker, hermeneutikkens brobygger. I S. Læg Reid & T. Skorgen (Red.), *Hermeneutikk – en innføring* (s. 287–303). Oslo: Spartacus.
- NOU 2014: 9. (2014). *Ny adopsjonslov*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/bc5e9bf3dda43008490boaa32846fac/no/pdfs/nou201420140009000dddpdfs.pdf>
- NOU 2016: 16. (2016). *Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>
- NOU 2017: 12. (2017). *Svik og svikt. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd443396588483e97402ab/no/pdfs/nou201720170012000dddpdfs.pdf>
- NOU 2018: 18. (2018). *Trygge rammer for fosterhjem*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-18/id2622734/>

- NOU 2018: 2. (2018). *Fremtidige kompetansebehov 1 – Kunnskapsgrunnlaget*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/e6acac1df4964805a34c767fa9309acd/nou/pdfs/nou201820180002000odddpdfs.pdf>
- Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD). (2000). *Literacy in the Information Age. Final report of the International Adult Literacy Survey* (Rapport). Hentet fra <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41529765.pdf>
- Prahalad, C. K. & Hamel, G. (1990). The core competence of the corporation. *Harvard Business Review*, 67(3).
- Regjeringen. (2013). *Politisk plattform for en regjering utgått av Høyre og Fremskrittspartiet (Sundvolden-plattformen)*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/a93b067d9b604c5a82bd3b5590096f74/plattform.pdf>
- Ricoeur, P. (1999). *Eksistens og hermeneutikk* (H. H. Ystad, Overs.). Oslo: Aschehoug.
- Røvik, K. A. (1998). *Moderne organisasjoner. Trender i organisasjonstenkningen ved tusenårskiftet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Røvik, K. A. (2007). *Trender og translasjoner. Ideer som former det 21. århundrets organisasjon*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Schönfelder, W., Andersen, S. T. & Kane, A. A. (2018). *Handlingsrom i barnevernet. Muligheter og begrensninger for profesjonsutøveren*. Bergen: Fagbokforlaget
- Skafun, A. (2015) Leseopplæring og fagenes literacy. *Nordic Journal of Literacy Research*, 1, 1–15. <http://dx.doi.org/10.17585/njlr.v1.170>
- Skau, G. M. (2011). *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker* (4. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Skau, G. M. (2017). *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker* (5. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Szklarski, A. (2009). Fenomenologi som teori, metodologi och forskningsmetod. I A. Fejes & R. Thornberg (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (s. 106–121). Stockholm: Liber.
- Vygotskij, L. S. (2001). *Tenking og tale*. (T. Jarl-Bielenberg, Overs.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Westlund, I. (2009). Hermeneutik. I A. Fejes & R. Thornberg (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (s. 71–88). Stockholm: Liber.